

مرور نظامند کیفی مداخلات زوج‌درمانی شناختی-رفتاری بر ابعاد زندگی زناشویی در

ایران (از سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۹)

اقبال زارعی^۱، رامانا شهبازفر^۲، کبری حاجی‌علیزاد^۳، فریبرز درتاج^۴

۱-دانشیار گروه روان‌شناسی و مشاوره دانشگاه هرمزگان

۲-دانشجوی دکتری تخصصی روان‌شناسی عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس، (نویسنده مسئول)

۳-استایار گروه روان‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس

۴-استاد گروه روان‌شناسی تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی

چکیده

زندگی زناشویی دارای ابعاد متعددی است که با یک‌دیگر کنش متقابل دارند و آسیب به هر بعد آن زمینه را برای بدکارکردی سایر ابعاد زندگی زناشویی فراهم می‌کند. از این رو هدف پژوهش حاضر مرور نظامند کیفی مداخلات زوج‌درمانی شناختی-رفتاری بر ابعاد زندگی زناشویی در ایران از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۹ بود. به همین منظور از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی زبان نظیر پرتال جامع علوم انسانی، اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، ایرانداک، مگیران و نورمگز مقالات و پایان‌نامه‌های داخلی شناسایی شدند. از بین ۸۱ پایان‌نامه دکتری و کارشناسی ارشد و مقاله شناسایی شده، ۳۸ مقاله و پایان‌نامه به عنوان نمونه پژوهش در نظر گرفته شد. یافته‌های پژوهش نشان دادند که از این میان ۱۳ پژوهش در حوزه زنان، ۱ پژوهش در حوزه مردان و ۲۴ پژوهش در حوزه زوجین انجام شده بود. ۲ مورد از پژوهش‌های انجام شده به صورت مورد منفرد بودند و ۳۶ مورد دیگر به صورت نیمه آزمایشی بودند. عمده‌ترین متغیرهای وابسته‌ای که به وسیله‌ی رویکرد شناختی-رفتاری مورد مداخله قرار گرفته بودند عبارت بودند از: رضایت زناشویی، سازگاری زناشویی، مشکلات جنسی، تعارضات زناشویی، تعهد زناشویی، کیفیت ارتباط زناشویی و تنظیم هیجانی. نمونه تحلیلی پژوهش حاضر نشان داد که در طول ۱۵ سال اخیر رویکرد شناختی-رفتاری پیوسته به عنوان یک رویکرد پایه و استاندارد برای مقایسه اثربخشی سایر رویکردها مورد توجه بوده است. امکان به کارگیری آن به صورت آموزشی و خودیاری برای مراجعان، قابلیت انطباق با شرایط فرهنگی و مذهبی جامعه و قابلیت به کارگیری آن در طیف وسیعی از مشکلات زناشویی و خانوادگی از اهم دلایلی بودند که موجب اقبال این رویکرد در میان متخصصان حوزه مشاوره و روان‌شناسی در زمینه زوج‌درمانی و خانواده درمانی بوده است. **واژگان کلیدی:** ابعاد زندگی زناشویی، رویکرد شناختی-رفتاری و جامعه ایرانی.